

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMĦALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM, it-Tnejn, 5 ta' Ottubru, 2015

Kawża Numru 3

Ċitazz. Nru. 109/04JRM

Avukat Andrew **BORĠ CARDONA** fil-kapaċita' tiegħu ta' Stralċjarju ta' *Price Club Operators Limited* (C – 22704) għan-nom u in rappreżentanza ta' l-istess

VS

CSMR (1994) LIMITED (C – 16452)

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fil-11 ta' Frar, 2004, li bih u għar-raġunijiet hemm imfissra, l-attur fil-kwalita' tiegħu premessa, talab li din il-Qorti (a) ssib li l-ħlas tas-somma ta' tnax-il elf erba' mija u tnejn u erbgħin Lira Maltija u disgħa u disgħin ċenteżmi (Lm 12,442.99¹) magħmul favur il-kumpannija mħarrka wara żbank ta' flus depożitati taħt l-awtorita' tal-Qorti xhur qabel ma l-istess kumpannija mħarrka kienet

¹ Li jgħibu €28,984.37 fi flus tal-lum

xolta, jikkostitwixxi preferenza bi frodi għall-finijiet tal-artikolu 303 tal-Kapitolu 386 tal-Liġijiet ta' Malta; u (b) tikkundanna lill-istess kumpannija m'harrka trodd lura l-imsemmija somma lilu b'hala stralcjarju tal-istess kumpannija. Talab ukoll l-ispejjeż u l-imghaxijiet b'señh mit-13 ta' Lulju, 2001;

Rat id-degriet tagħha tad-9 ta' Marzu, 2004, li bih tat direttivi lill-attur *nomine* dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tiegħu;

Rat in-Noti u r-Rikors imressqin mill-attur *nomine* b'harsien tal-imsemmi degriet;

Rat id-degriet tagħha tat-2 ta' Awwissu, 2004² li bih ordnat in-notifika tal-atti lill-kumpannija m'harrka u tatha direttivi dwar it-tressiq tal-provi min-naħa tagħha;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa mill-kumpannija m'harrka fl-10 ta' Settembru, 2004, li biha laqgħet għall-azzjoni attriċi billi qalet li mxiet skond l-Ordni tal-Qorti u li t-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt. Ċaħdet li hija kienet imxiet bi preferenza bi frodi meta żbankat is-somma lilha dovuta u għalhekk ma għandha għalfejn trodd xejn lura lil hadd. Żiedet tgħid li hija ma kienet bl-ebda mod imdañhla fil-proċess tal-istralċ tal-kumpannija attriċi u għalhekk ma tista' ġgarrab l-ebda preġudizzju minħabba dawk il-proċeduri, minbarra li kien hemm kredituri oħrajn tal-istess kumpannija attriċi li tħallsu qabel l-istralċ;

Rat id-degriet tagħha tat-30 ta' Novembru, 2004³, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-Lista ta' Kawżi Qabel is-Smigħ (*pre trial*) u ħatret lill-Avukat Maria Dolores Gauċi b'hala Assistent Ġudizzjarju biex tmexxi dik il-faži tal-kawża;

Rat il-verbali tas-seduti miżmuma mill-imsemmija Assistent Ġudizzjarju u l-provi, magħduda dawk dokumentali, imressqa quddiemha mill-partijiet;

Rat id-degriet tagħha tat-28 ta' Settembru, 2005⁴, li bih u fuq talba magħmula mill-attur *nomine* b'rikors tiegħu tal-5 ta' Mejju, 2005, awtorizzatu jressaq xhud ieħor mhux dikjarat minn qabel;

Rat il-verbal tas-seduta miżmuma mill-Assistent Ġudizzjarju fit-2 ta' Frar, 2009⁵, li bih il-partijiet iddikjaraw li ma kienx għad fadlilhom provi aktar

² Paġ. 30 – 1 tal-proċess

³ Paġ. 38 tal-proċess

⁴ Paġ. 108 tal-proċess

⁵ Paġ. 154 tal-proċess

x'iressequ u qablu dwar żmien li fih kellhom iressqu s-sottomissjonijiet tagħhom bil-miktub;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-attur *nomine* fit-2 ta' Marzu, 2009⁶;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-kumpannija mħarrka fil-21 ta' April, 2009⁷, bi tveġiba għal dik tal-attur *nomine*;

Rat id-degriet tagħha tas-17 ta' Frar, 2009⁸, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-lista ta' kawżi għas-smiġħ;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Semgħet it-trattazzjoni ulterjuri tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degrieti tagħha li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni dwar allegazzjoni ta' preferenza bi frodi għall-finijiet tal-artikolu 303 tal-Att tal-1995 dwar il-Kumpanniji. Il-kumpannija attriċi – kif rappreżentata mill-istralċjarju maħtur tagħha (minn issa 'l quddiem imsejha "PCO") – tgħid li l-kumpannija mħarrka (minn issa 'l quddiem imsejha "CSMR") wettqet għemil ta' preferenza bi frodi meta żbankat somma mqiegħda taħt l-awtorita' tal-Qorti b'ċedola, meta dak l-iżbank ġara f'it xhur biss qabel id-data li fiha l-istess PCO kienet imqiegħda fi stralċ. Trid li CSMR trodd lura s-somma sbankata minnha flimkien mal-imgħaxijiet;

Illi CSMR laqgħet billi qalet li hija mxiet skond l-Ordni tal-Qorti u li t-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt. Ċaħdet li hija kienet imxiet bi preferenza bi frodi meta żbankat is-somma lilha dovuta u għalhekk ma għandha għalfejn trodd xejn lura lil ħadd. Żiedet tgħid li hija ma kienet bl-ebda mod imdaħħla fil-proċess tal-istralċ tal-kumpannija attriċi u għalhekk ma tista' ġgarrab l-ebda preġudizzju minħabba dawk il-

⁶ Paġġ. 155 sa 166 tal-proċess4

⁷ Paġġ. 170 sa 184 tal-proċess

⁸ Paġġ. 168 tal-proċess

proċeduri, minbarra li kien hemm kredituri oħrajn tal-istess kumpannija attriċi li tħallsu qabel l-istralċ;

Illi mill-fatti li joħorġu mill-atti tal-kawża jirriżulta li CSMR kienet kumpannija kreditriċi tal-kumpannija PCO dwar pretensjoni li kienet kanoniżzata bis-saħħa ta' sentenza mogħtija minn din il-Qorti fis-17 ta' Mejju, 2001⁹, fl-ammont ta' Lm 12,442.99, liema sentenza saret ġudikat. Fit-18 ta' April, 2001, CSMR kienet talbet u kisbet il-ħruġ ta' Mandat ta' Sekwestru kawtelatorju b'ħarsien tal-pretensjoni msemmija, wara li b'seħħ minn Marzu tal-istess sena waqfet tforניה b'merkanzija minħabba li waqfet tħallasha¹⁰;

Illi b'riżultat ta' l-imsemmi mandat kawtelatorju, wieħed mis-sekwestratarji – il-Bank of Valletta p.l.c. – kien iddepożita s-“*sorte*” b'ċedola taħt l-awtorita' tal-Qorti fit-8 ta' Mejju, 2001¹¹, qabel ma kienet ingħatat l-imsemmija sentenza;

Illi fit-8 ta' Ġunju, 2001¹², CSMR ressqet rikors għal żbank tas-somma depożitata permezz ta' ċedola, liema talba ntlaggħet b'degriet tas-27 ta' Ġunju, 2001¹³. CSMR ġibdet is-somma l-għada li ngħata d-degriet;

Illi sadattant, minħabba t-taqlib finanzjarju mwiegħer li kienet għaddejja minnu PCO, f'April tal-2001, inħatar Kumitat ta' l-Kredituri biex iħares l-interessi tagħhom. Dan kien wara li PCO sejñet lill-kredituri b'ittra tas-27 ta' April, 2001, biex jiltaqgħu ma' rappreżentanti tagħha fl-4 ta' Mejju, 2001¹⁴. F'Lulju tal-2001¹⁵, il-Kumitat bagħat protest ġudizzjarju kontra CSMR biex trodd lura l-flus li hija kienet ġibdet minn taħt l-awtorita' tal-Qorti fil-proċeduri mnedija minnha kontra PCO. Izda CSMR ma wettqitx dak li ntalbet tagħmel fl-imsemmi protest;

Illi fl-1 ta' Novembru, 2001, infetħu proċeduri mill-kredituri ta' PCO biex din titqiegħed taħt proċess ta' stralċ. Fit-12 ta' Lulju, 2002¹⁶, din il-Qorti tat degriet li bih laqgħet it-talba tal-kredituri u qiegħdet lil PCO fi stralċ b'seħħ minn dakinhar li nfetħet il-proċedura – jiġifieri l-1 ta' Novembru, 2001 – u, fost provvedimenti oħrajn, ħatret lill-attur *nomine* bħala stralċjarju tal-istess kumpannija;

⁹ Dok “A”, f'paġġ. 6 – 9 tal-proċess

¹⁰ Xhieda ta' Alfred Cachia 21.2.2005, f'paġġ. 57 – 9 tal-proċess

¹¹ Dok “B”, f'paġġ. 10 tal-proċess

¹² Dok “C”, f'paġġ. 11 tal-proċess

¹³ Dok “D”, f'paġġ. 12 tal-proċess

¹⁴ Dok “MA9”, f'paġġ. 90 tal-proċess

¹⁵ Dok “F”, f'paġġ. 18 – 20 tal-proċess

¹⁶ Dok “E”, f'paġġ. 13 – 7 tal-proċess

Illi fost il-miżuri li l-attur *nomine* ħa bħala parti mit-twettiq tal-ħatra tiegħu ta' stralċjarju, seħħlu jirtira minn taħt l-awtorita' tal-Qorti somom oħrajn ta' flus depożitati bis-saħħa ta' proċedimenti ġudizzjarji meħuda minn kredituri oħrajn ta' PCO, iżda CSMR ma għaddietlux is-somma li kienet żbankat¹⁷;

Illi l-kawża nfetħet fil-11 ta' Frar tal-2004;

Illi għal dak li jirrigwarda l-konsiderazzjonijiet legali marbutin mal-każ l-Qorti tqis li PCO espressament tibni l-każ kollu tagħha f'din il-kawża fuq id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 303 tal-Att tal-1995 dwar il-Kumpanniji li, fil-parti rilevanti tagħha għall-każ tallum, jipprovdi li “(1) *Kull privileġġ, ipoteka jew piż ieħor, jew trasferiment jew disponiment ta' proprjeta' jew jeddijiet, u kull ħlas, esekuzzjoni jew att ieħor dwar proprjeta' jew jeddijiet magħmula mill-kumpannija jew kontriha, u kull obligazzjoni li tidħol fiha l-kumpannija, fi żmien sitt xhur qabel ix-xoljiment tal-kumpannija għandhom jitqiesu li huma preferenza bi frodi kontra l-kredituri jekk jikkostitwixxu transazzjoni taħt il-valur jew jekk tingħata preferenza, kemm-il darba l-persuna li favur tagħha jkunu saru ma tipprovax li ma kinitx taf u ma kellhiex raġuni taħseb li l-kumpannija kienet x'aktarx se tkun xolta minħabba insolvenza, u fil-każ li l-kumpannija tkun hekk xolta kull preferenza bi frodi tkun nulla. ... (2)(b) kumpannija tagħti preferenza lil persuna jekk: (i) dik il-persuna tkun waħda mill-kredituri jew garanti ta' xi dejn jew passiv ieħor tal-kumpannija; u (ii) il-kumpannija tagħmel xi ħaġa jew tħalli li ssir xi ħaġa li, f'kull każ, ikollha l-effett li tqiegħed lil dik il-persuna f'qagħda li, fil-każ li l-kumpannija tmur għal stralċ ta' insolvenza, tkun f'qagħda aħjar milli kienet tkun kieku dak l-għemil jew nuqqas ma jkunx sar”;*

Illi l-attur *nomine* jgħid li l-preferenza bi frodi f'dan il-każ ġrat, mhux għaliex PCO wettqet xi għemil jew daħlet f'xi negozju ma' CSMR fiż-żmien meta PCO kienet insolventi, imma talli PCO baqgħet “passiva” meta CSMR fittxitha għall-ħlas b'kawża w eżegwiet is-sentenza miksuba bis-saħħa ta' dik il-kawża sewwasew f'dak iż-żmien. Jgħid ukoll li CSMR ma setax ikun li ma kenitx taf li, fiż-żmien li nediet l-imsemmija kawża w eżegwiet is-sentenza ma kenitx taf bil-qagħda finanzjarja mwiegħra ta' PCO. Minn dan kollu, jidher li l-attur *nomine* jsejjes l-azzjoni tiegħu tallum fuq is-sub-inċiż (2)(b) tal-artikolu 303 tal-Kapitolu 386. Dan is-sub-inċiż jitlob żewġ elementi kumulattivi: l-ewwel wieħed hu li (a) il-persuna li magħha ssir il-preferenza tkun jew kreditur jew garanti ta' xi dejn tal-kumpannija u (b) li l-għemil li l-kumpannija tagħmel jew tħalli li jsir

¹⁷ Affidavit tal-attur *nomine* Dok “ABC1”, f'paġ. 28 tal-proċess

iqiegħed lill-persuna (kreditriċi) f'qagħda aħjar milli kienet tkun kieku dak l-għemil ma jkunx sar, f'każ li l-kumpannija tmur għal stralċ ta' insolvenza. Ma hemm l-ebda dubju li CSMR kienet kreditriċi ta' PCO u li l-fatt li kisbet sentenza kontra din u eżegwietha qiegħed lil CSMR f'qagħda bil-wisq aħjar milli kienet tkun fiha kieku l-pretensjoni tagħha kellha titqies biss fil-qafas tal-proċess ta' stralċ, flimkien ma' dawk tal-kredituri l-oħrajn kollha insoddisfatti ta' PCO;

Illi fis-sewwa jrid jingħad li minn qari xieraq tas-sentenza mogħtija minn din il-Qorti (diversament presjeduta) fis-17 ta' Mejju, 2001¹⁸, għandu jidher li dik il-kawża kienet waħda bil-proċedura sommarja speċjali taħt l-artikolu 167 tal-Kapitolu 12 tal-Liġijiet ta' Malta u PCO kienet ipprovat titfħalla tikkontesta l-kawża, iżda l-Qorti ma kenitx sabet li ngħatatilha raġuni tajba biżżejjed biex tħalliha tagħmel dan. Iżda, aktar minn hekk, PCO ma jidhirx li tħadet xi rwol proattiv ieħor kontra l-pretensjonijiet ta' CSMR;

Illi fid-duttrina huwa mgħallem li *“Since a compulsory winding up commences with the presentation of the petition, property which should be available to the creditors may have been disposed of in the period between the time of the presentation of the petition and the making of the winding-up order. To preserve such property for the creditors, it is provided that all dispositions of the company’s property after the commencement of the winding up are void unless the court orders otherwise. In exercising their discretion to validate dispositions, the courts look to see if the disposition was made bona fide to assist the company such as the repayment of, or the grant of security for, loans made to the company after the commencement of the insolvency. But they have generally refused to validate payments which have the effect of preferring pre-insolvency creditors unless the payment confers a benefit on creditors generally or the creditor did not know of the insolvency at the time of receiving payment. In the latter case, though, the payment will still not be validated if the intention of the debtor was to prefer that creditor”*¹⁹;

Illi b'mod aktar speċifiku jingħad ukoll li *“Where legal proceedings have already resulted in a judgment against the company, the discretion to stop enforcement of the judgment after the commencement of the winding up is supplemented by the Insolvency Act 1986, s. 183. This provides that, unless the court orders otherwise, the proceeds of an execution against the goods or land of the company or the attachment of*

¹⁸ Dok “A”, f'paġġ. 6 – 9 tal-proċess

¹⁹ Farrar & Hannigan *Farrar’s Company Law* (14th Edit, 1998) paġ. 713

*a debt due to the company cannot be retained by the creditor against the liquidator unless completed before the commencement of winding up. The court thus has a discretion whether to allow the enforcement to proceed or, if it already has proceeded but was not completed in time, whether to allow the creditor to keep the proceeds. The strong presumption in exercising all these discretionary powers is that the court must do what is fair and right in the circumstances of the case and must not allow the individual creditor the benefit of enforcing the judgment if this will prejudice the equal treatment of creditors generally*²⁰. Għalhekk, “*the overriding principle in winding up is that all creditors rank pari passu and weighty reasons are needed to set this rule aside. Where a company is stalling all its creditors it is unjust and unreasonable to give one stalled creditor, who had not completed execution, preference over the others whether they had or had not commenced the execution*”²¹. F’dan ir-rigward, il-Qorti taqbel mas-sottomissjonijiet magħmulin mill-attur *nomine fin-Nota ta’ Sottomissjonijiet tiegħu*²²;

Illi għal dak li l-liġi tifhem bih bil-kelma ‘preferenza’ għandu jingħad li “*Whether an act or sufferance by the company constitutes a preference is determined objectively. Where a creditor is involved as the other party to the transaction it must be ascertained whether the transaction improves the position of that creditor as against other creditors on a winding up either by enabling him to take a priority to which he is not entitled or by allowing him in effect to receive a greater dividend than other creditors of the same class. It may be noted that while preferences are defined as putting a creditor or surety in a better position in an insolvent liquidation, the better position is not expressly restricted to one relating to the debt or guarantee in question. Any act or sufferance which improves the creditor’s or surety’s position in an insolvent liquidation may be a preference*”²³;

Illi l-artikolu 303(1) tal-Kap 386 idaħħal ukoll l-element taż-żmien rilevanti li matulu għemil jista’ jitqies li jkun sar bi preferenza bi frodi. Iż-żmien huwa dak ta’ sitt xhur qabel ix-xoljiment tal-kumpannija. Huwa minnu li x-xoljiment (“dissolution”) ta’ kumpannija huwa l-aħħar fażi wara li jkun intemm il-proċess ta’ stralċ (“liquidation”), u li ż-żewġ kelmiet għandhom tifsiriet differenti u speċifiċi. Iżda ma hemmx kwestjoni bejn il-partijiet li fil-każ ta’ PCO din kienet ‘xolta’ bis-saħħa tad-degriet li ngħata fit-12 ta’ Lulju, 2002 li ta l-Ordni ta’ Stralċ ta’ PCO. Issa l-iżbank min-naħa ta’ CSMR sar f’Ġunju tal-2001 wara li s-sentenza favuriha kienet inkisbet fit-

²⁰ *Ibid.* paġ. 714

²¹ Bailey, Groves & Smith *Corporate Insolvency: Law & Practice* (2nd Edit, 2001) §14.43 f’paġ. 533

²² § 3.3 f’paġ. 157 tal-proċess

²³ Bailey, Groves & Smith *op cit* §14.8 f’paġġ. 500 – 1

18 ta' Meju, 2001. Madankollu, bir-rieda espressa tal-liġi, "meta jkun sar ordni ta' stralċ, il-kumpannija titqies li tkun xolta fil-ħin tal-preżentata tar-rikors għal stralċ"²⁴. Dak ir-rikors kien tressaq fl-1 ta' Novembru, 2001. Għaldaqstant, is-saħħa tal-artikolu 303 tal-Kap 386 tgħodd dwar kull għemil ta' preferenza bi frodi li ġara mit-30 ta' April, 2001, 'il quddiem;

Illi l-Qorti tqis li, fil-każ li għandha quddiemha, is-somma żbankata minn CSMR bis-saħħa tat-titlu eżekuttiv li kisbet kontra PCO jikkostitwixxi "ħlas" jew "eżekuzzjoni" kontra PCO għall-finijiet tal-artikolu 303(1) tal-Kap 386. Għalhekk, f'dan ir-rigward u fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet li saru aktar qabel, il-Qorti ma tistax taqbel mas-sottomissjonijiet ta' CSMR²⁵ li dak l-iżbank ma jikkostitwix ħlas ladarba huwa l-frott ta' sentenza li saret ġudikat u ta' degriet maħruġ minn Qorti li awtorizzat l-iżbank. Din il-Qorti ma jidhrilhiex li l-artikolu 303 imsemmi jagħraf bejn ħlas u ieħor li jkun sar lill-kreditur ta' kumpannija bħal dik f'dawk iċ-ċirkostanzi. Dan jingħad ukoll għaliex din il-fehma taqbel ma' l-ispirtu ta' dispożizzjonijiet oħrajn li jinsabu fl-Att dwar il-Kumpanniji²⁶. Minbarra dan, ir-riferenzi ta' ġurisprudenza li CSMR tiċċita b'appoġġ għall-fehmiet tagħha hija dik li kienet tgħodd għal liġi differenti minn dik²⁷ li fuqha tfassal l-artikolu 303 msemmi, liema ġurisprudenza ma tgħoddx aktar għall-każ²⁸;

Illi jonqos li din il-Qorti tqis **l-aspett tal-għarfien jew tal-element tal-intenzjoni** tal-partijiet. L-attur *nomine* jargumenta li taħt l-artikolu 303 tal-Kap 386, il-ħtieġa tal-intenzjoni min-naħa tal-kumpannija li tkun wettqet l-għemil ta' preferenza ma jeżistix. Għalih, l-artikolu 303 jiddependi biss minn "konferma ta' fatturi oġġettivi"²⁹. Il-Qorti tqis li, għalkemm huwa minnu li l-elementi tal-imsemmi artikolu jiddependu mill-prova ta' ċirkostanzi fattwali u temporali li jintalbu fid-dispożizzjonijiet tiegħu, ma taqbilx għal kollox mal-pożizzjoni tal-attur *nomine* f'dan ir-rigward u jidher li l-intenzjoni tal-kumpannija (murija mir-rappreżentanti tagħha) fil-liġi tagħna wkoll tista' tkun determinanti jew tal-anqas rilevanti biex qorti tasal biex issib jekk kemm-il darba għemil huwiex tabilhaqq wieħed ta' preferenza bi frodi³⁰;

Illi, f'kull każ, fiċ-ċirkostanzi tal-każ li l-Qorti għandha quddiemha illum, din il-kwestjoni ma jidhirx li hija tassew ewlenija, għaliex diġa' ntwera li l-għemil bi preferenza li fuqu l-attur *nomine* jibni l-każ tiegħu ma kienx

²⁴ Art. 223(1) tal-Kap 386

²⁵ Ara paġġ. 172 – 5 tal-proċess

²⁶ Ara, b'eżempju, l-artt. 220, 222 u 223(1) tal-Kap 386

²⁷ Jiġifieri l-artt. 238 u 239 tal-Insolvency Act 1986

²⁸ Cfr Bailey, Groves & Smith *op. cit* §14.1 f'paġ. 491

²⁹ § 3.4 tan-Nota ta' Sottomissjonijiet, f'paġ. 157 tal-proċess

³⁰ Ara App. Ċiv. 7.10.2010 fil-kawża fl-ismijiet *Emmanuel Buttigieg et vs John Sammut noe*

wieħed proattiv min-naħa ta' PCO, imma wieħed għal passiv fejn l-istess kumpannija għamlet li setgħet biex twaqqaf is-suċċess ta' CSMR, għalkemm dak il-ftit li għamlet ma żammx lill-kreditur milli jilħaq l-għanijiet tiegħu;

Illi dak li jitlob l-artikolu 303 huwa li l-parti vantaġġata mill-għemil ta' preferenza huwa meħtieġ li juri b'mod tajjeb għas-sudisfazzjon tal-Qorti li ma kinitx taf u ma kellhiex raġuni taħseb li l-kumpannija kienet x'aktarx se tkun xolta minħabba insolvenza. Hawnhekk, l-element tal-għarfien marbut mal-intenzjoni tal-parti jieħdu rilevanza ewlenija. F'dan il-każ, jidher li l-piż tal-prova jaqa' fuq il-persuna vantaġġata bl-għemil li turi li hija ma kinitx taf il-qagħda tal-kumpannija meta sar l-għemil;

Illi filwaqt li huwa minnu li CSMR fetħet il-kawża fit-18 ta' April, 2001, u dakinhar ukoll talbet u kisbet il-ħruġ tal-Mandat ta' Sekwestru kawtelatorju li bis-saħħa tiegħu il-Bank of Valletta sekwestratarju għadda biex jiddepożita s-somma b'ċedola, is-sentenza inkisbet wara l-1 ta' Mejju, 2001, u l-iżbank seħħ madwar xahar u nofs wara. Dan kollu juri li kemm is-smiġħ tal-kawża, kemm id-data tal-għoti tas-sentenza u kif ukoll it-talba u l-proċeduri min-naħa ta' CSMR biex jitolbu u jiksbu l-iżbank, għaw kollha fis-sitt xhur maħsuba fl-artikolu 303(1) tal-Kap 386;

Illi minħabba f'hekk, jaqa' fuq CSMR li turi li meta mexxiet 'il quddiem il-kawża kontra PCO u wettqet l-eżekuzzjoni tas-sentenza miksuba favuriha m kinitx taf li PCO kienet fi stat imwiegħer ta' insolvenza. CSMR tisħaq li ma kienet taf bl-ebda mod bil-qagħda finanzjarja ta' PCO fiż-żmien li hija nediet l-imsemmija proċeduri u li saret taf biss wara li kienet temmet il-proċess ta' żbank³¹. L-attur *nomine* jikkontesta din id-difiża;

Illi l-Qorti hija tal-fehma li l-provi mressqa juru b'mod ċar u konsistenti li CSMR kienet taf x'inhi l-qagħda ta' PCO u li nediet l-imsemmija proċeduri bl-għarfien sħiħ ta' dik il-qagħda. Dan il-konvinċiment joħroġ minn bosta provi u xhieda mressqa matul is-smiġħ tal-kawża. Hija haġa mistennija li CSMR tipprova xxejjen l-imsemmija provi jew tagħmel l-almu tagħha biex turi li dak li jissemma fihom ħareġ fid-dieher biss żmien wara li hija kienet diġa' żbankat il-flus mill-Qorti b'eżekuzzjoni tas-sentenza. Madankollu, lil hinn minn dan, il-Qorti ssib li CSMR ma seħħilhiex turi li fiż-żmien rilevanti ma kinitx taf jew messha kienet taf li l-qagħda finanzjarja ta' PCO ma kinitx waħda tajba;

³¹ Xhieda ta' Carmelo Ellul Sullivan 27.1.2005, f'paġġ. 50 u 52 tal-proċess

Illi l-Qorti tasal għall-fehma tagħha għal għadd ta' raġunijiet. Fl-ewwel lok, fix-xhur ta' Marzu u April tal-2001 (jiġifieri qabel ma CSMR kienet talbet il-ħruġ tal-Mandat ta' Sekwestru u fetħet il-kawża kontra PCO) kienu bdew jissejnu laqgħat għall-kredituri ta' PCO minħabba li din kienet bdiet taqa' lura fil-ħlasijiet tagħha mal-provdituri tal-merkanzija, fosthom l-istess CSMR. Fit-tieni lok, Carmelo Ellul Sullivan xehed³² li l-ammont li dwaru CSMR fetħet il-kawża kien ilu pendent bosta xhur u PCO kienu waqfu jagħtuha spjegazzjonijiet għaliex ma kinux qegħdin jibgħatu għaliha biex tmur tiġbor il-ħlas. Dan hu korroborat ukoll minn xhud ieħor imressaq minn CSMR stess³³. Fit-tielet lok, kien sar kuntatt ma' CSMR biex jiffissrilha x'kienet il-qagħda ta' PCO u l-isforzi li kienu għaddejnin fost il-kredituri biex jippruvaw jirrimedjaw għan-nuqqas ta' ħlas tal-kredituri tagħhom³⁴. Il-kontrollur finanzjarju ta' PCO kien laqqa' lill-kredituri u kellimhom dwar id-diffikultajiet li kienet tinsab fihom il-kumpanija u li "l-kredituri kienu jgergru pero' fiċ-ċirkostanzi ma setgħux jagħmlu ħaġ' oħra ħlief li jaċċettaw"³⁵. Fir-raba' lok, CSMR dehrilha li ma kellhiex tiffirma d-dikjarazzjoni li kienet ċirkolata mill-kumitat tal-kredituri li kienet torbot lill-kredituri li ma jibdew l-ebda proċeduri ġudizzjarji għal rashom kontra PCO: dan kien qabel ma CSMR kienet fetħet il-kawża u qabel ma talbet il-ħruġ tal-Mandat kawtelatorju. Dan juri wkoll li CSMR għamlet għażla bl-għarfien ta' dak li kien qed jiġri. Fil-ħames lok, għalkemm ma kinitx għadha magħrufa bi preċizjoni l-entita' tal-qagħda finanzjarja ħażina ta' PCO, kien hemm għarfien ġenerali fost kulħadd, magħduda l-komunita' kummerċjali (l-aktar dawk in-negozji li kienu jfornu b'merkanzija lill-istess PCO), li l-kumpanija kienet għaddejja minn diffikultajiet mhux żgħar u kienet saħansitra ħabbret "ri-strutturar". Fis-sitt lok, ftit jiem wara li CSMR żbankat il-flus b'eżekuzzjoni tas-sentenza miksuba, laqgħet in-notifika ta' protest ġudizzjarju li xliha sewwasew b'għemil ta' preferenza bi frodi u, minkejja dan, ma bidlitx l-atteġġament tagħha. In-notifika tal-imsemmi att ġudizzjarju saret fiż-żmien rilevanti ta' sitt xhur qabel ma PCO tqies li kienet xolta u, minħabba fl-effetti legali ta' protest ġudizzjarju, minn dak il-ħin CSMR tqiegħdet f'mala fidi;

Illi ladarba l-Qorti waslet f'din il-fehma, jiġi li l-attur *nomine* seħħlu juri li l-ġbid ta' flus bi żbank min-naħa tal-kumpanija mħarrka kien jikkostitwixxi għemil ta' preferenza bi frodi u għalhekk issib li l-ewwel talba tiegħu hija mistħoqqa u sejra tintlaqa';

Illi għal dak li jirrigwarda t-tieni talba attriċi jibda biex jingħad li PCO qiegħda titlob li s-somma żbankata minn CSMR titregga' lura għand l-

³² Xhieda tiegħu 11.4.2005 f'paġġ. 95 – 6 tal-proċess

³³ Xhieda ta' Alfred Cachia 21.2.2005, f'paġġ. 59 tal-proċess

³⁴ Xhieda ta' Dr Joseph Chetcuti 11.3.2008, f'paġġ. 122, 127 – 8 u 130 – 1 tal-proċess

³⁵ Xhieda ta' David Demarco 19.5.2004 (fil-kawża Ċitazz. Nru. 27/03TM) f'paġġ. 72 tal-proċess

attur *nomine* biex terġa' tagħmel parti mill-assi tal-istess PCO fil-proċess ta' stralċ. CSMR tressaq is-sottomissjoni li f'każ³⁶ ta' sejbien ta' nullita' ta' xi għemil minħabba li jkun sar bi preferenza bi frodi, ir-rimedju mhuwiex dak mitlub minn PCO, iżda dak li jingħata taħt l-artikolu 304 tal-Kapitolu 386. Iżżid tgħid li ladarba l-attur *nomine* ma talabx rimedju skond dak l-artikolu, mela t-tieni talba ma tistax tintlaqa';

Illi l-Qorti ma taqbilx ma' CSMR fuq din is-sottomissjoni tagħha. Dak l-artikolu jgħid, fost l-oħrajn, li fil-każ li xi ħaġa ssir bi ksur tal-artikolu 303, il-persuna li tkun kisbet vantaġġ bl-għemil "tkun sugġetta għall-istess responsabbiltajiet u jkollha l-istess jeddijiet daqslikieku tkun daħlet personalment garanti għad-dejn sal-limitu tal-piż fuq il-proprjeta' jew il-valur ta' l-interess tagħha"³⁷. Minbarra dan, bħala rimedju li jista' jingħata, "il-qorti tista' tistabilixxi kull kwistjonijiet (*sic*) dwar il-ħlas li jinqalgħu bejn il-persuna li lilha jkun sar il-ħlas u l-garanti u li tagħti ħelsien dwar dan"³⁸. Minn dawn is-siltiet, imkien ma jidher li r-rimedju li jista' jintalab ma jistax ikun ukoll ir-radd lura ta' ħlas li jkun ittieħed taħt preferenza bi frodi. L-effett ta' nullita' tal-għemil (kif maħsub taħt l-artikolu 303) igib miegħu t-tħassir ta' kull benefiċċju u t-treġġiġ lura tal-qagħda *quo ante*. Ir-radd lura tal-ħlas miksub bi ksur tal-artikolu 303 huwa wieħed mill-modi kif il-qagħda titreġġa' lura għal li kienet. L-awturi li ssemew aktar qabel ilkoll jikkellmu dwar "*whether to allow the creditor to keep the proceeds*", u jiġifieri jekk għandux jedd iżomm li jkun ħa jew jekk imissux iroddu lura. Dan huwa dak li l-attur *nomine* jittlob fit-tieni talba tiegħu. Il-Qorti jidhrilha li dik it-talba hija waħda li tista' ssir f'azzjoni bħal din;

Illi fost l-eċċezzjonijiet imqajmin minn CSMR kien hemm waħda li tgħid li l-għemil ma kienx preferenza bi frodi għaliex kien hemm ħafna kredituri li tħallsu qabel l-istralċ. CSMR ma ressqet lanqas l-iċken prova dwar dan u wisq anqas dwar min setgħu kienu l-imsemmija kredituri. Minbarra dan, ma jidhirx li eċċezzjoni bħal din tiswa jekk kemm-il darba jintwera li l-għemil li jkun sar mal-kreditur partikolari jkun minnu nnifsu wieħed ta' preferenza bi frodi;

Illi ladarba l-Qorti waslet għall-fehma li l-ewwel talba kienet mistħoqqa u fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet li għadhom kemm saru, il-Qorti sejra tilqa' wkoll it-tieni talba;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

³⁶ F'pagġ. 182 – 3 tal-proċess

³⁷ Art. 304(1) tal-Kap 386

³⁸ Art. 304(3) tal-Kap 386

Tiċhad l-eċċezzjonijiet tal-kumpannija m'harrka b'hala mhux misthoqqa fil-fatt u lanqas fid-dritt;

Tilqa' l-ewwel talba attriċi u ssib li l-ħlas bi żbank magħmul lill-kumpannija m'harrka jikkostitwixxi preferenza bi frodi għall-finijiet tal-artikolu 303 tal-Kapitolu 386 tal-Liġijiet ta' Malta;

Tilqa' t-tieni talba attriċi u tikkundanna lill-kumpannija m'harrka tħallas lura lill-attur *nomine* l-imsemmija somma ta'tmienja u għoxrin elf disa' mija u erbgħa u tmenin euro u sebgħa u tletin ċenteżmi (€ 28,984.37) flimkien mal-imgħaxijiet legali fuq l-imsemmija somma b'seħħ mit-13 ta' Lulju, 2001, sal-jum tal-ħlas effettiv; u

Tordna li l-kumpannija m'harrka tħallas ukoll **l-ispejjeż tal-kawża.**

Moqrija

**Onor. Joseph R. Micallef LL.D.,
Imħallef**

5 ta' Ottubru, 2015

**Carmen Scicluna
Deputat Registratur**

5 ta' Ottubru, 2015